

**Aurea Rosa id est preclarissiam[!] expositio sup[er]
euangelia totius anni: de Tempore [et] de Sanctis. tam
s[ecundu]m ordine[m] Predicato[rum] q[uam]
s[ecundu]m Curia[m]**

Mazzolini, Silvestro

[Augsburg], 31. Okt. 1510

VD16 M 1750

Casus. Ixiiij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70429)

De questiōibus imper tinētibus

ffione: sed qm̄ vix r̄ raro ē tā iusta p̄uersio/
timēdū est d̄ eo: marie cū filiū q̄s illicitē d̄/
lexit sunt p̄ntes: inūdus r̄ vxor ad se vo/
cent: r̄ cetera q̄ illitate dilexit. Multos ex
h̄ soler p̄nia decipere sera. hec ille. Ad d̄o q̄r
ro fm̄ Alb. mag. sup̄ illud Quis scit si cō/
uertat r̄ ignoscatur: Joē. ij. Severitas iust/
sticie diuine incerta est inq̄ vix d̄e extre/
mis velit dare gr̄az. qz tūc locū habet ill/
lud Greg. Qui nō vult cū potuerit: iustū
est vt instigat et nō posse cū voluerit. Vñ
Prouer. j. Vocam̄ r̄. Hec Alb. Jo accē/
pe p̄litū d̄. De tardes p̄uertit ad deū r̄.

Casus. lxiij.

Veritur. lxiij. vñ

q̄ circūstantia t̄pis sacri. t̄m ag/
grauet in infinitū: p̄sequenter sit
necessario p̄stēda: Rūdeo. Pro fundamē/
to argumentor̄ r̄ decisōis p̄mitto vnum
ex sacro Tho. malo. q. ij. ar. vij. et. j. ij. q.
xvij. ar. vl. et. iij. di. xxij. q. ij. ar. ij. q. ij. sez
q̄ nulla circūstantia adueniens acruī trahit
illū ad aliā spec̄ie p̄cti: nisi ip̄a addat nō/
uā repugnātia ad rōnez. Addit aut̄ nouā
repugnātia qm̄ ip̄a ex se habet rōnez mali:
sed qm̄ nō h̄z rōne ma' ex se: s̄z solū ex sup/
positiōe alicui' p̄oris: nō trahit i aliā spe/
cie. sicut accipe pecuniā multaz nō ē malū
nisi supposito q̄ sit aliena: ideoq̄ n̄ trahit
extra gen' furti. Hec ex illo virtualiter.
Tunc arguo q̄ ista circūstantia sit aggrauans
infinite. P̄io. Nā ois circūstantia tra/
hēs ad aliā spēm p̄cti aggrauat in infinitū/
tū. r̄ p̄nter ē necessario p̄stēda fm̄ eōdem
doctrinā sacro. S̄z ista ē h̄mōi. qz h̄z spe/
cialē repugnātia ad rōne. qz p̄inet iniuriā
t̄pis sacri. Cōfirmat. qz circūstantia sacri
loci trahit ad aliā spēm. qz sacri t̄pis. Se/
cundo. Nā q̄nūq̄z vno actu agit d̄. p̄
cepta: ubi est circūstantia aggrauans in finitū/
te: vt parz. iij. vbi s̄. q̄stuncula. iij. r̄ oēs
p̄cedūt Sed qm̄ q̄s fornicat in festo: agit
p̄tra duo p̄cepta. s̄. Nō mechaberz. et: Nō
facies opus seruile. qz p̄ctm̄ est op' seruile
Cōfirmat. qz sacrus Tho. ij. q. cxxij. ar.
iij. ad secundū. d̄ q̄ mag' facit p̄tra p̄ce/
ptū de sc̄tificatione festi peccās q̄ faciens

opus corpale l̄tū. Cōfirmat etiā: quia
Alexā. d̄ ales in tertia sūme d̄: q̄ talis cō/
m̄stet vñ p̄ctm̄ q̄ntū ad actū: r̄ duo q̄nū/
tū ad realū. sicut q̄ h̄gine defozādo necat
Cōfirmat tertio: qz mlti doctozes exp̄sse
sepserūt istā circūstantiā ēē p̄stēda neces/
sario. Sed h̄ hoc ē cōis sehoia sacri Tho.
in q̄ nunq̄z vidit p̄tū nō sentientē in oppo/
sitū. Ad q̄stionē igit dico q̄. Alē. de Ly.
p̄ndēs inuit' (q̄ntū ego legerim) h̄ac circū/
stantiā esse de necessitate p̄stēda innit'
sup̄ p̄bo seruile: et super dicto Alexan. de
ales allegato vt credo forte nō s̄at. exp̄ssū
te vtrūq̄z intelligēs. Hūc deinde secut' ē
archieps floren. ex ordine p̄dicatoz tanq̄
cui' studiū fuerit s̄ fidelū mores vtrūq̄z
restringere: et tanq̄ h̄ p̄fessor canonū sen/
tētiās p̄bicas aut iudē. sacri Tho. plene d̄/
iudicare nō potuit: tertio loco emicuit s̄/
ma rosella. deinde p̄ceptorū diuine leḡ. i.
Joānes nider ordi. p̄di. q̄ r̄ tanq̄z theo/
log' r̄ meli' doct' in sacro Tho. noluit as/
seruire: sed dubitatie loq̄ dicez: q̄ forte ē
necessaria: q̄ modo loq̄ndi vltio v̄sa ē sum/
ma angelica. Dico aut̄ optinōis istozum
stars nō posse: r̄ h̄ac circūstantiā nō aggra/
uare in infinitū: nec ēē p̄stēda necessario: s̄z
solū debene esse r̄ p̄gruo. qd̄ p̄bo p̄mo sic
Dis circūstantia aggrauās in infinitū dat
p̄ctō nouā spēm: trahēs illō ad aliā gen'
vt patet fm̄ oēs: p̄cipue sacri Tho. in loq̄
sup̄ allegat'. Sed ista nō dat spēm pec/
cato: qz nō aggrauat nisi supposita mali/
gnitate p̄ori. Accipe em̄ voluptatē ex fe/
stina i die festo fm̄ se nō repugnat ratiōi:
alto qm̄ vtr nō possēt debitū reddere die fe/
sto sine p̄ctō: etiā exact'. P̄ sacri Tho. iij.
di. xxxij. sed solū repugnat supposito q̄ nō
sit: uā: vel q̄ causa voluptatē coeat: vel q̄
ipse vir sit perens r̄ erigēs qd̄ nō licet p̄p̄
mādatū ecclē: s̄z ex se nō sit malū: qz etiaz
in die laudē possz q̄s r̄ actionē r̄ coitū or/
dinare. Vñ sacrus Tho. iij. di. xxxij. q. j. ar.
ri. v. q. ij. sic d̄. Petere debitū in die festi/
uo nō est circūstantia trahēs ad aliā spēm
p̄cti. vñ nō p̄t in infinitū aggrauare. et s̄o
nō peccat mortāl' vxor aut vir si in die fe/
stino debitū petat. Secdo. Nā q̄nūq̄z cir/
cūstantia aggrauat in infinitū: r̄ est necessa/
rio p̄stēda: oportz q̄ sit directe p̄ p̄ceptū

speciale. Sed in proposito non est sic. quod dicitur
 s. Thome. ij. q. cxxv. ar. iij. ad primum: quod illud
 preceptum de sanctificatione sabbati importat cessacionem
 a peccato solum figurative in sensu moralitatis: et non ad litteram. et in. iij. di. xxxvii. q. j. ar.
 j. q. ij. ad secundum sic dicitur. Opera servilia merito
 stice intelliguntur peccata. sed ad litteram opera servilia
 dicuntur ad hoc exercitium servos deputatos habere: in quibus debent artes mechanice dirigere: que liberales dividunt. Hec ille.
 Et confirmatur: quod de exponendo illud preceptum
 facit mentionem super de operibus mechanicis: nunquam pro de peccato. quod vtriusque fecisset si ad litteram
 voluisset peccata prohibere. Confirmatur etiam: quod scilicet
 unum preceptum ad litteram: et aliud metaphorice fit circumstantia necessaria
 necario quod fornicat habet peccatum etiam idolatrasse. quod fornicatio in scripturis dicitur metaphorice
 idolatria. Hanc quod sit illud preceptum: hoc non est nisi in quantum illud est generale
 prohibens omne peccatum: ut dicitur sanctus Thome. ij. q. vbi
 s. Quod autem generale non trahit ad speciem nec ponit in
 numerum cum speciali. vnde rapere et dimittere in iuste: non sunt duo peccata: nec due deformitates. Ad primum ergo negat maior.
 De hoc autem sanctus Thome. iij. di. xvj. q. iij. ar. vi. q. iij. loquitur vbi expresse maior negat dicens: quod circumstantia speciem mutat potest in finitum
 aggravare. sed non si facit: sed solum quando directe habet oppositum ad preceptum legis: et ponit exemplum. quod ad peccatum gula que est prope ad dicitur hec circumstantia laute specialiter deformitatem: que etiam ex se peccatum faceret. sed non est directe contra legem: ideoque non aggravat in finitum. Hec ex illo. Etiam autem ex dicitur quod circumstantia temporis non repugnat directe precepto legis. Negat etiam minor: et probatio. quod circumstantia temporis facti non pertinet in iuriam ex se: sed solum ex suppositione peccati accedens mali. Ad confirmationem dico quod de tempore et loco est simile ad litteram. Primum quod ad hoc vtriusque est circumstantia aggravans ex suppositione peccati accedens mali: et sequitur omne peccatum in vtroque est gravius ceteris partibus. Secundo quantum ad hoc quod vtriusque potest esse obiectum anime intendentis operari in preceptis sacri loci vel temporis: et contra vtriusque isto modo trahit ad aliam speciem: puta inobedientie vel contemptus vel homicidii. Et ista duo quod dicitur: sanctus Thome. in de materia. q. ij. ar. vij. in fine corporis tangit dicens. Si quis faciat aliquid indecens in tempore sacro: tempus sacrum quod constituitur dicitur ut circumstantia respectu actus indecens quod in eo fit potest considerari ut obiectum respectu alterius actus circumstantiarum: que continentur tempus sacrum. Hec ille. Et tertio quod ad hoc quod vtriusque habet annexam circumstantiam traheret in aliam speciem quantum ad aliquid et aggravante in finitum: quod est circumstantia inobedientie. quod quod alius esset licitum: in tempore vel loco sacro erit illicitum et mortale. sic arare in die festo. et iugulare latronem in ecclesia. Vnde sic homicidium in iustum et in ecclesia: hoc dupliciter deformitatem: iustum autem vna tantum: ita labor manualis iniquus: puta transportatio rei furtive in festo: habet sicut dupliciter deformitatem: equum pro vna tantum. Est autem possibile in vno. quod si a tempore secludam preceptum dei prohibentis operum aliquid et intelligam deus esse festi consecrasset ad sibi quod ad aliquid vacandum: si a loco secludam preceptum dei vel ecclesie de non effundendo sanguinem vel de non furando sacra: et intelligam deum vel ecclesiam consecrasset locum ecclesie pro divinis: stare calu adhuc aliquid operum factum in loco sacro habet ex se repugnantiam ad rationem: et non solum in ordine ad potestatem: puta si ibi quis ludat: aut vir cognoscat uxorem suam: vel patris videtur et sanguis exerceat. Sed autem de tempore. quod tunc arare non erit peccatum: sic nec ludere ad plenum: in quo labor est maior. ideoque circumstantia loci aliquando trahit in aliam speciem: non autem circumstantia temporis. Et hoc ratio est: quod locus attingit potest actione corporali transire: puta furto quod tollit res inherens: vel effusione sanguinis vel seminis: non autem tempus. Vnde sicut peccatum quod fit in ecclesia et non trahitur in locum ipsum: ut cogitationes male et sabbatum quod ex se habent in aere sicut: non autem attingere structuras nisi per accidens: sunt quoddeum graviora: sed non trahunt in speciem aliam. quod non attingunt locum iniuriose: ita nullum peccatum factum in tempore sacro transfert in aliam speciem: nisi ut dicitur est ratione circumstantie annexe. quod non attingit iniuriose sacrum tempus. Et nota dum est quod multa mala fiunt in ecclesia: tamen spes sacrilegii aggravantes in finitum non assignant nisi tres. quod quis forte ex de hoc possit aliam rationem reddere: credo tamen quod ista sit ratio: quod illa tria sub precepto prohibita sunt a deo vel potius ecclesia: Vnde licet triturare segetes et copmare vvas et mercari et facere ludos in ecclesia: ex se sunt

De questiōibus impertinētibus

malū: et sequēter in aliā specie trahāt: quia
tū sub pcepto nō prohibent: nō aggrauant
infinite. Ad scdm autē dico qd valet ad
oppositū: vt ostēsum est. Ad p̄mā p̄fir
mationē dico: qd duobus modis aliq̄ facit
p̄tra aliq̄d pceptū. Primo facien̄do p̄tra
intentionē primā p̄cipientis. Et secundo
faciēdo p̄tra remotā: sicut p̄tra illud p̄ce
ptū. Nō furaberis. facit p̄mo mō qd fura
tur: et scdo mō qd odit. qz de facies illd p̄
ceptū in mēte intēdebat nō esse furandū:
vltimate p̄o intēdebat dilectionē primā
et sui. **Q**uādo autē facit p̄tra aliq̄d
scdo mō: nō facit p̄tra illud solū et specia
liter et directe: sed oīa et indirecte: qz in vl
timo sine oīa p̄ueniūt. Nec facere sic p̄tra
pceptū/trahit in aliā specie. alioq̄n is qui
furas etiā cōmitteret deformitātē p̄nica
tionis: sed solū facere p̄tra pceptū directe
id est q̄ntū ad intētionē primā: qd nō est
in p̄posito. **S**ecūdo **Th**omas autē loquit se
cūdo mō. **U**lturēdit scrius **Th**o. vt dr bo
ne memorie mgr̄ **P**etri bergo. qd tal' fa
cit magis p̄tra illud pceptū intellectu me
raphone: et vt est q̄ddā pceptū generale.
Ad scdam p̄firmationē dico primo qd
Alexāder loquit eo mō qd et scrius **Th**om.
nec oportet moueri p̄ exemplū qd ponit.
qz scri interdū p̄ exaggerationē loquitur i
derelictionē p̄ceptō. **D**ico scdo qd nō cogi
mur auctoritatē ei' recipe aduersus aucto
ritatē scri **Th**o. cui' doctrina ē p̄ ecclīaz
examinata et cōprobata: maxime q̄ntum
ad ea qd fidē mouet: qz cernūt **U**lt' dico ter
tio qd **A**lexāder videt se firmare in h' qd in
noua lege pceptū de scrificatōe sabbati ob
seruandū ē eo mō qd ecclīa statuit: qd et ab
opib' suor' et a p̄ctis mādat abstinendū.
Et ecclīa loquit exhortatorie qd ad p̄tā et nō
pceptiue. qz nō ē credibile qd ipa illud p̄ce
ptū strictiori mō qd de' instruerit dicētū
bus oib' qd maiori acrimonia i vbi qd i no
ua lege suabat. **A**d tertiā p̄firmationē
dico qd eoz auctoritatē i hac p̄e nō ē stan
dū. qz inefficacit' arguit i sensu mystico ar
guēdo sic. **D**e op' fuisse in festo prohibetur
P̄ctm est op' fuisse et. **P**ostq̄ ista p̄scri
ptā interloquēdū oblata mihi est eplā il
lius p̄clari thomiste et viri scriissimi mgr̄
Petri bergo. ad q̄ndā amicu suū sic dicit

Et venerabil' pat' p̄missa recom. **D**e cir
cūstātia t̄p̄is noueritis qd iā diu venera
biles p̄ez atqz doctores sacri. s. mgr̄ **B**a
briel de barchinona: mgr̄ **V**ercellinus de
vercellis: mgr̄ **A**ngel' de nirdogo: domē
nus **L**udovic' de neapoli: qd disputauit cō
tra totū generale caplm frat' minor' et
postea fact' est monach'. frat' **A**ntoniū
de sc̄to **B**ermano de p̄cellis: frat' **D**ni
cū de cathalonia. et frater **J**oannes d ca
lopi in p̄uentu bononiensi in p̄sente dif
finitur et conclusur. p̄ parte negatiua de
mente sancti doctoris et p̄ rei vitare. q̄rit
rōnes et allegatiōes dimittit: qz nimis lō
gū ēēt cūcta narrare. nec obstat qd dr. ij. ij
q. cxxij. ar. iij. ad scdm: qd p̄ctm mortale ē
op' fuisse: et qd magis facit p̄tra istd p̄ce
ptū peccās mortali i festo qz exercēs op'
manuale. qz vt ibi dr ad p̄mū istd p̄ceptū
qd ad cessationē a p̄ctis et q̄tē mētis i deo
est generale. generalia autē nihil addūt su
p̄ra specialia. nec generale numerat cū spe
ciali: sicut homicidiū nō aggrauat ex p̄e
pto generali. s. desina a malo: vt noli pec
care. **I**te illd pceptū certū fm sensum lic
ter et intelligit soluz de ope manuali seu
mechanico: sed qd ad p̄tā mortalia intell
git solū fm sensum mystici: vt dr ibi. et in
ij. sen. di. cxxvij. q. j. ar. j. et sup **D**ar. c. xij
col. iij. **E**t bñ scitis qd argumētū nō tra
hit a sensu mystico: s. tm a l'ali fm **D**io
nyf. et **A**ug. et scri **Th**o. **N**ec obstat etiā
qd circūstātia de festo p̄t' p̄siderari vt ob
iectū i spectu illi' act' qd est p̄tēnere t̄p̄s sa
crū: qz illud est p̄ter intētionē peccātis vt
plurimū. sed nulla circūstātia qd est p̄ter
intentionē peccātis dat specie peccātis: vt
dr p̄ma scde. q. lxxij. arti. j. et viij. in corpo
re **H**ec ille. **D**io cui' p̄bis nota p̄mo qd
cū dicit generale nō aggrauare speciale nō
vult dicere qd p̄ctm in festo sit **Q**uā: s.
qd nō est grau' ex illo pcepto: non factes
op' fuisse. qd p̄tā nō p̄hibet faciēda: sed si
gnificat eo mō qd pceptū de circūstātie nō
obligabat ad succidēdū malos affec'. s. s.
significat h' esse faciēdū. est autē grau' ex
ipa scitate t̄p̄is: qd p̄tēnit. s. ista grauitas
nō sit nisi in eadē specie: et ex suppositōe p̄
oris iordiatōis vt dicitur est. **F**lora sc̄d qd
vtz mgr̄. q. ij. ar. vj. i cor. dupl' circūstātia

dat spem pctō poti vno. l. mō spem eiusdē generis: sicut circūstātia loci addita furto facit sacrilegiū: qd est species furti. Alio mō specie oīno disparatā: sicut si quis furet vt occidat. circūstātia finis dat speciem homicidij: q nō est species furti. Et isto se cūdo mō intelligit q circūstātia q est pter intētiōnē nō dat spem: lz alio mō possit i/ telligi vt ipe mgt peti? declarat i dōbīs sue tabule. Hora etiā p tota qōne q qñ Aug. de i. l. de decē chordis q meli? iude us i agro aliqd i sabbato vtile faceret q in theatro seditiosus existeret. z iudeo/ rū femine meli? lanā faceret q in neome nijs impudice saltaret: h iō nō dr qñ in il/ lo faciāt ptra duo pcepta: z i isto q vnz rñ. sed iō: qz iā sabbatū nō obligat. ideoqz meli? ill' esset depōsita erronea scia in eo opari. vl' iō: qz licz op? manuale in sabbatō. i. i festo ad lucrū sit pctm. sed? ad laudē dei puta ad fūiēdū paupibz: vl' etiā ad ca/ uendū a pctis sicut vir auditis diuis licitē se occupat i scribēdo nō ad lucz: sed ne ociosus fornicet: z domicille a nobilibus matronis laudabiliter accupant i addiscen dis opibz ac? ne ill' stātibz i fenestris mori ingrediat p fenestras. Laudabiliter in quā postqz eis exercitia spūalia diu pzinuata in fastidiū ptunt. Z qñ canoniste q senti/ unt istā circūstātia esse necessario pfiten dā aut sicut: aut scim Tho. intelligat pus vel saltē vbiqz videat

Casus lxiij.

Clere. lxiij. vtrū
 is q religiose intrat anio z in tētiōe pseueradi i ea vsqz ad mortē si peniteat redire ad se culū possit: z trahere mīmonū. Rūdeo Eirea istā qstionē multa diei possent: qā canoniste sup hac re multa scēperūt obseu rando text? iuris clarissimos: sed breuibz agay. Tria aū r factā. Primo qdā opozu na pmittam. Secdo futabo opimones re probando fallas z astruēdo verā. Tertio ptra fitatē arguā z soluā. Quātū ad p mū sciēdū ē pmo q duplr aliqd ē illicitū Primo. l. ex se vl' fm se siue ex genere suo:

ita q nunqz pē licite fieri: vt odire v' blas phemare deū Et scdo ex circūstātia: ita. l. q in aliq casu est licitū: z i aliq illicitū: vt leuare festuca: qd illicitū ē in pceptū alre/ r? vel qñ qd debet i alijs occupari: lz ali/ qñ liceat. Nos aū nūc qrim? d' illicito p? mo mō: nō aū scdo mō. qz nō ē dubiū q rōne ingratiūdinis vel alteri? circūstā/ tie talis peccare pōt: puta qz redit ad secu/ lū. vt secularit. i. latine queresek. Scie/ dū est scdo q religiose tripliciter qd ingre/ di pōt. Primo. Canio z intētiōe pfitēdi tā dē sz interim aliq tpe volēdo pponere mo res pios: vel facti facere poto: vel effuge re psecutionē: z hmōi. Et scdo aio statim in ipa habi? susceptiōe pfitēdi expōit vel tacite: qd olim licuit: vt pty extra de regu lā ad aplicā. z c. statim? z etiā mō licet extra qdines mēdicantes: qz h phibet in ordine pti. z mīno. extra eodē. nō solū. li. vj. z in alijs ordibz mēdicatiū. ibidē in ca. pstitutionē. Et tertio anio qdē z intētiōe pseueradi sp: sed nō anio pfitēdi infra an nū seu vouēdi vel atit se obligadi. vel qā de h nō cogitat: vel qz cogitat: sz vult se h/ bez esse p annū. Sciēdū est tertio q ab bas in c. l. faturā. extra de voto z voti redē ptiōne. dicit: q fm canonistas votū imita tur qñ ppositū seminat in aio: pfirmat au tē cū deliberatio figit: psumat pō cū pba enunciant. Ex pmo hoz nō obligat qd q ad deū vel eccliam. ex scdo pō obligat qd q ad deū tm. xvij. q. j. qui bona agūt. sed nō quo ad eccliam: ex quo sibi nō pstat. ex ter tio autē obligat quis qntum ad vtrūqz Sciēdū est qro q idem ibidē dicit q fm scim Tho. ij. q. lxxvij. ar. j. ad obli gationē voti reqrit pmo deliberatio: z se cūdo ppositū: z tertio pmissio: q deo fieri pōt etiā solo corde. q dē dicta scri Tho. qz Joā. an. z doctores simplr recitent. in nūbi videt q destruat multas theoz cas rāonistaz: vel saltē opozret illas re/ stringere. Nā cū dicitur sit in c. pmlti. extra de reg. q suscipies habitū religiois cū po sito vitā mutadi/ est efficacit obligat? reli gioni q ad deū ppter illud ppositū. Cōtra rīū hui? pōt inferri ex dictis scri Tho. qz nō sufficit ppositū nisi sequat pmissio sal/ tē i corde. Ppzy q stringere iura q firmat